

Förlängning av försöksverksamheten med snabbare handläggning av brottmål

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet regeringens proposition 2005/06:119 Förlängning av försöksverksamheten med snabbare handläggning av brottmål. Denna försöksverksamhet inleddes den 1 juli 2004 vid Stockholms tingsrätt. Syftet med försöksverksamheten är att åstadkomma en snabbare handläggning i domstol av de flesta enklare brottmålen, och som ett led i snabbförfarandet har tingsrätt och åklagare genom en särskild lag – lagen (2004:505) om försöksverksamhet med snabbare handläggning av brottmål – getts möjlighet att delge stämningar och andra handlingar i brottmål genom förenklad delgivning. Lagen är tidsbegränsad och gäller t.o.m. den 30 juni 2006. I propositionen föreslår regeringen att lagen skall fortsätta att gälla t.o.m. den 30 juni 2008.

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	4
Utskottets överväganden	5
Lagförslaget	5
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	7
Propositionen	7
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	8

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Lagförslaget

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen (2004:505) om försöksverksamhet med snabbare handläggning av brottmål. Därmed bifaller riksdagen proposition 2005/06:119.

Stockholm den 20 april 2006

På justitieutskottets vägnar

Johan Pehrson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Johan Pehrson (fp), Britta Lejon (s), Rolf Olsson (v), Margareta Persson (s), Lennart Nilsson (s), Helena Frisk (s), Elisebeht Markström (s), Jeppe Johnsson (m), Göran Norlander (s), Torkild Strandberg (fp), Johan Linander (c), Joe Frans (s), Cecilia Magnusson (m), Kerstin Andersson (s), Leif Björnlod (mp), Hillevi Engström (m) och Olle Sandahl (kd).

Redogörelse för ärendet

Riksdagen antog våren 2004 ett förslag till en lag om försöksverksamhet med snabbare handläggning av brottmål (prop. 2003/04:89, bet. 2003/04:JuU26, rskr. 2003/04:234). Enligt 1 § lagen (2004:505) om försöksverksamhet med snabbare handläggning av brottmål får avvikelser från vad som annars gäller för handläggning av brottmål göras på försök vid de tingsrätter som regeringen bestämmer. Den tilltalade får enligt 2 § delges stämningsansökan och andra handlingar i ett brottmål genom förenklad delgivning enligt 3 a § delgivningslagen (1970:428), om han eller hon vid en polismyndighet eller åklagarmyndighet har delgetts upplysning om att sådan delgivning kan komma att användas i brottmålet. För att delgivning skall anses ha skett får vid tidpunkten för delgivningen av stämningsansökan dock inte längre tid än fem veckor ha förflutit från det att anmälan om brottet upprättades. Lagen, som trädde i kraft den 1 juli 2004, är tidsbegränsad och gäller i två år, dvs. t.o.m. den 30 juni 2006. Regeringen har i 1 § förordningen (2004:506) om försöksverksamhet med snabbare handläggning av brottmål föreskrivit att försöksverksamhet enligt den nämnda lagen får bedrivas vid Stockholms tingsrätt.

Inom Justitiedepartementet har promemorian Förlängning av försöksverksamheten med snabbare handläggning av brottmål utarbetats (dnr Ju2005/10112/Å). Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag. Promemorian har remissbehandlats, och remissvaren finns tillgängliga i Justitiedepartementet (dnr Ju2005/10112/Å).

Propositionens huvudsakliga innehåll

Den 1 juli 2004 inleddes vid Stockholms tingsrätt en tvåårig försöksverksamhet med ett särskilt snabbförfarande i brottmål. Syftet med försöksverksamheten är att åstadkomma en snabbare handläggning i domstol av de flesta enklare brottmålen. Som ett led i snabbförfarandet har tingsrätt och åklagare genom en särskild lag, lagen (2004:505) om försöksverksamhet med snabbare handläggning av brottmål, getts möjlighet att delge stämningar och andra handlingar i brottmål genom förenklad delgivning enligt 3 a § delgivningslagen (1970:428). Lagen är tidsbegränsad och gäller t.o.m. den 30 juni 2006. I propositionen föreslås att lagen skall fortsätta att gälla till och med den 30 juni 2008.

Utskottets överväganden

Lagförslaget

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om förlängning av försöksverksamheten med snabbare handläggning av brottmål.

Regeringens förslag att förlänga giltighetstiden för lagen (2004:505) om försöksverksamhet med snabbare handläggning av brottmål innebär att denna försöksverksamhet förlängs t.o.m. den 30 juni 2008.

Brottsförebyggande rådet (Brå) har erhållit regeringens uppdrag att utvärdera försöksverksamheten. Uppdraget skall slutredovisas senast den 1 oktober 2006 (dnr Ju2004/5459/Å). Brå presenterade emellertid redan i maj 2005 delrapporten Snabbspåret – En utvärdering av försöksverksamheten med snabbare handläggning av brottmål. För att få en bild av flödet av brottsanmälningar som har handlagts i försöksverksamheten – från brottsanmälan till dom – har Brå registrerat vissa brottsanmälningar som kom in från polisen till City åklagarkammare vid Åklagarmyndigheten i Stockholm under en treveckorsperiod under hösten 2004. De anmälningar som registrerades var de som innehöll sådana mängdbrott som Brå bedömde kunde handläggas inom ramen för försöksverksamheten. Brås registrering omfattade totalt 262 brottsanmälningar som innehöll sammanlagt 354 brott. Av de registrerade anmälningarna bedömde polisen att 27 % (76 anmälningar) kunde handläggas i försöksverksamheten. Vid en motsvarande datainsamling som Brå gjorde under 17 dagar i februari 2005 framkom att antalet anmälningar i försöksverksamheten hade ökat med 53 % jämfört med den tidigare insamlingsperioden. Enligt Brå är det fråga om en uppåtgående trend. För att bilda sig en uppfattning om i vilken utsträckning ärenden har handlagts snabbare i försöksverksamheten än i annan brottsutredningsverksamhet, har Brå samlat in jämförbara ärenden från Söderorts polismästardistrikt i Stockholm. I rapporten konstateras att polisens utredningstider var något kortare i försöksverksamheten (6 dagar) än i jämförelseärendena (7 dagar), medan åklagarnas handläggningstider var väsentligt kortare (1 dag) i försöksverksamheten än i jämförelseärendena (7 dagar). Den största skillnaden i handläggningstid låg dock på domstolsnivå. Där skilde det enligt rapporten närmare fyra veckor mellan ärenden från City och Söderorts polismästardistrikt. Enligt Brå talar jämförelsen mellan handläggningstiderna för att försöksverksamhetens möjligheter att tillämpa förenklad delgivning har betydelse för att en rättegång i enklare mängdbrott snabbt skall komma till stånd.

Enligt Brå visar den genomförda uppföljningen att det hittills är förhållandevis få ärenden som har handlagts i försöksverksamheten. En förklaring till det kan enligt Brå vara att en viss del av brotten inte har varit enkla att utreda och således inte kunnat handläggas i försöksverksamheten. Andra förklaringar kan enligt Brå vara att polisen inte hunnit med att slutföra ärendena inom den frist som innebär att, för att delgivning skall anses ha skett, vid tidpunkten för delgivningen av stämningsansökan inte längre tid än fem veckor får ha förflutit från det att anmälan om brottet upprättades. Anledningen till det kan ha varit att rättsintyg i misshandelsärenden eller ett analysbesked i narkotikaärenden inte har kunnat utfärdas tillräckligt snabbt eller att det finns brister i polisens organisation och arbetsmetoder. En ytterligare förklaring kan vara att många gärningsmän inte bara begick mängdbrott utan även andra brott som enligt gällande lagreglering skall handläggas gemensamt med mängdbrotten när detta är möjligt. Det sistnämnda förhållandet kan också ha medfört att tidsfristen inte har kunnat hållas.

I propositionen gör regeringen bedömningen att det är av stor vikt att de berörda myndigheterna inom ramen för en förlängd försöksverksamhet ges möjlighet att med kraft vidareutveckla och ytterligare effektivisera såväl arbetsformer som arbetsmetoder för mängdbrottsbekämpningen. Med en förlängd giltighetstid kommer det enligt regeringens bedömning att finnas ett tillräckligt underlag för ställningstagande om snabbförfarandet bör permanentas eller inte, och regeringen avser att ge Brå i uppdrag att fortsätta att följa och utvärdera försöksverksamheten.

Utskottet instämmer i bedömningen att det från kriminalpolitiska utgångspunkter är av stor vikt att de totala genomströmningstiderna för lagföring av mängdbrott kan förkortas. En snabbare lagföring av sådana brott förbättrar förutsättningarna för materiellt riktiga avgöranden, ökar rättsväsendets trovärdighet, är humanare för misstänkta och brottsoffer och blir mer kostnadseffektiv. Det framgår av Brås delrapport att genomströmningstiderna för brottmål inom försöksverksamheten har minskat. Rapportens slutsatser talar också för att det finns ett inte obetydligt utrymme för de berörda myndigheterna att utveckla sina verksamheter ytterligare för att åstadkomma mera märkbart positiva resultat i förundersökningsverksamheten. Utskottet tillstyrker regeringens förslag om en förlängd giltighetstid av lagen.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2005/06:119 Förlängning av försöksverksamheten med snabbare handläggning av brottmål:

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen (2004:505) om försöksverksamhet med snabbare handläggning av brottmål.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen
(2004:505) om försöksverksamhet med
snabbare handläggning av brottmål

Härigenom föreskrivs att lagen (2004:505) om försöksverksamhet med snabbare handläggning av brottmål, som gäller till och med den 30 juni 2006, skall fortsätta att gälla till och med den 30 juni 2008.